

af et vigtigt Afsnit af Landets socialøkonomiske Historie. Endnu i det 15. Aarhundrede maa den engelske Arbejders Stilling anses for at være god. Man har en karakteristisk Udtalelse derom fra 1463 af *Sir John Fortescue*. Han søger at fremhæve den engelske Almues gode Stilling i Sammenligning med de franske Bønders. Almuefolk i Frankrig var efter hans Iagttagelse daarligt ernærede, slet klædte og legemlig svage, medens Menigmand i England var godt klædt, godt forsynet med Senge og havde rigelig af Kød og Fisk. Medens de franske Bønder maatte nøjes med Vand, drak man i England kun til visse Tider Vand, og kun for at gøre Bod. Men heri sker der meget betydelige Forandringer i det følgende Aarhundrede efter Amerikas Opdagelse, og efter at der var begyndt at komme rigelige Sølvmengder derovre fra, først til Spanien og derfra til andre Lande i Europa. Nu steg Priserne saa stærkt, at man benævner denne Forandring *den store Prisrevolution*. I Løbet af nogle Tiaar voksede Priserne paa Levnedsmidler umaadelig. Bygpriserne steg i et halvt Hundrede Aar næsten til det dobbelte, det samme var Tilfældet med Ærterne, noget mindre voldsom var Stigningen i Kødpriserne, men alligevel dog drøj nok. Nu gik Arbejdslønnen ganske vist ogsaa opad, men langt fra i samme Forhold. Arbejdslønnen i hine Tider var oftest meget stabil; man havde ondt ved at forstaa, at en Mand ikke kunde finde sig i at arbejde for den samme Pengeløn, som Faderen og Bedstefaderen havde levet af. De engelske Bygningshaandværkere fik maaske fra Midten af det 16. Aarhundrede til dets Udgang en Lønstigning af rundt regnet 20 pCt., men sammenligner man denne Stigning med Priserne paa de Varer, Arbejderne brugte, kommer man til det Resultat, at deres Købeevne i den første Halvdel af det 17. Aarhundrede kun var $\frac{2}{3}$ af, hvad den var ved Udgangen af Middelalderen. En lignende Forringelse af Kaar viser sig for Daglejere. Tilsvarende Iagttagelser kan man ogsaa gøre andre Steder i Europa. Prisrevolutionen synes at have ramt de enkelte Lande nogenlunde ens, trods alle de store Forskelligheder, der findes i de enkelte Priser. Havde Arbejdslønnen været fastsat i Naturalydelser, vilde de engelske Arbejdere vedblivende have været godt stillede, nu kom der en lang Periode med trange Kaar, indtil Forholdene endelig begyndte at bedre sig i det 19. Aarhundrede.

For Arbejdernes Vedkommende kom Lægemidlet nærmest til at ligge i deres *Association*. Langt om længe fik de engelske Arbejdere Koalitionsfrihed (i 1824), og i de følgende Slægtled ser vi nu Arbejderorganisationerne i en uafbrudt Vækst med en stedse kraftigere og mere maalbevidst Virksomhed, der udgør et af de interessanteste Kapitler af Menneskeslægtens sociale Historie. Følgen har været en stadig ny Lønregulering, der har kunnet tage Hensyn til de skiftende Priser paa Livsfornødenheder, saa at der nu for Tiden hverken i England eller i andre Kulturlande med en udviklet Arbejderstand findes nogen væsentlig Ulempe ved, at Arbejdslønnen er fastsat i Penge og ikke i Naturalier.

Derfor har man heller ikke i Arbejderstanden haft synderlig meget tilovers for de saakaldte *sliding scales*, glidende Lønningssatser, der ellers utvivlsomt vilde have haft en ypperlig Jordbund. Man har ganske vist prøvet dem, saaledes i engelske *Kulgruber* og i *Jernproduktionen*, navnlig i 70erne og 80erne, men disse Lønssystemers Betydning er i Aftagen. De bestaar iøvrigt ikke i en Skala efter Priser paa Forbrugsartikler, men retter sig efter Priserne *paa Produktet*, idet man med regelmæssige Mellemløb, f. Eks. hvert Fjerdingaar automatisk lader Lønssatserne rette sig efter disse Priser, altsaa efter Virksomhedens Bruttoudbytte. Man kunde altsaa stille disse Lønsskalaer i Klasse med Forsøgene paa at give Arbejderne Andel i Udbyttet ved *Tantième*.

Men selv om Problemet om Lønningssatsernes Afhængighed af Varepriserne ikke har Betydning for Arbejderstanden, er det klart, at der er *andre Samfundsklasser*, for hvem det vil have stor Interesse at faa en glidende Skala for Indtægten, idet de, som Forholdene er nu, vedblivende bærer Ulemperne ved Prisforandringer. Selv om man vil se bort fra Krigsaarene, er det givet, at vi i de sidste Aartier har været under en Prisbevægelse, der